

Kako je Alan Ford pretrčao Jugoslaviju

Mate 20/11/2020

Istina je da je „Alan Ford” u bivšoj Jugoslaviji postao popularniji i značajniji nego u rodnoj Italiji, dok je u svim ostalim zemljama, gdje je prevod pokušao, ugašen nakon samo nekoliko izdanja.

Nikada, na primjer, nije preveden na engleski

Piše: xxzmagazin

Izgleda da se legendarni strip junak Alan Ford najbolje osjeća na prostorima bivše Jugoslavije! Prošle, 2019. godine, obilježavajući pet desetljeća od prvog broja stripa, u Ljubljani je otvorena velika izložba „Alan Ford teče častni krog” koja je u Narodnoj galeriji trajala punih pet mjeseci, od svibnja do listopada.

Ove godine, od 7. do 31. listopada, riječka galerija „Kortil” bila je domaćin ekskluzivne izložbe „Pola stoljeća s Alanom Fordom”, u sklopu Dana talijanske kulture, odmah nakon Milana, gdje je bila premijera.

Konačno, u Muzeju Jugoslavije, u Beogradu, od 2. prosinca biće otvorena izložba „Alan Ford trči počasni krug”, identičnog sadržaja kao u Ljubljani. Posjetioći će moći vidjeti 152 originalne table iz ranog perioda (1969–1975), kada je na izradi stripa radio prepoznatljivi talijanski autorski dvojac Magnus – Bunker, kao i tri naslovna crteža Paola Pifarerija.

Da podsjetimo: prvi broj „Alana Forda” izašao je u svibnju 1969. godine. Osmislili su ga Lučano Seki – Maks Bunker, kao scenarista, i crtač Roberto Raviola Magnus. Već godinu dana kasnije ovaj satirični strip je zbog upečatljivih crteža, duhovitih dijaloga i spretne ironije, kao i izuzetnog prijevoda Nenada Briksija, pridobio naklonost publike širom Jugoslavije.

Rok Glavan, autor izložbe „Alan Ford trči počasni krug”, objašnjava zašto je ovaj strip tako popularan: „Strip je ismijao sve korumpirane, nesposobne i izmanipulirane ljude na svijetu. Nikoga nije poštedio. Obradio je lijepe i ružne, bogate i siromašne, poštene i lopove. Događaji u stripu su apsurdni, iznenađujući, duhoviti i apsolutno politički nekorektni. Neki citati postali su deo svakodnevnog govora, pa njegov utjecaj možemo prepoznati i u muzici (‘Priljavo kazalište’), i na filmu (‘Maratonci trče počasni krug’, ‘Ko to tamo peva’, ‘Smogovci’).

Stručni suradnici na izložbi su dr Andrej Smrekar i Samo Pureber, kao i Lazar Džamić, autor „Cvjećarnice u Kući cveća”, popularne studije o fenomenu Jugoslovenskog uspjeha stripa „Alan Ford”, koji podsjeća: „Alan Ford je jedan od vrlo rijetkih primera kako se strani kulturni artefakt ‘primi’ u novoj sredini i, štoviše, postane neodvojivi deo kulturne baštine zemlje primaoca; kulturni ekvivalent voćnog kalemljenja. Istina je da je ‘Alan Ford’ u bivšoj Jugoslaviji postao popularniji i značajniji nego u rodnoj Italiji, dok je u svim ostalim zemljama, gdje je prevod pokušao, ugašen nakon samo nekoliko izdanja. Nikada, na primjer, nije preveden na engleski”.

Džamić ima odgovor na pitanje zašto se strip toliko primio u SFRJ: „Najveći razlog je da je naš prirodni oblik mentalnog i društvenog funkcioniranja ‘nadrealna’ farsa – ni kapitalizam, ni socijalizam, nego ‘nadrealizam’. Zato je strip rezonirao toliko jako. Pored toga, Alan Ford je modernizirana verzija komedije del arte, stare i arhetipske umjetničke forme koja je u mnogome oblikovala modernu kulturu masovnih medija. Konačno, nekoliko drugih razloga, od društvene

Datum: 20.11.2020

Napomena:

Medij: alt-kultura.com

Link: <https://alt-kultura.com/2020/11/20/kako-je-alan-ford-pretrcao-jugoslaviju/>

Autori: Redakcija

Teme: Muzej Jugoslavije, Beograd

Naslov: Kako je Alan Ford pretrčao Jugoslaviju

satire, kao jake umjetničke forme nekadašnjih komunističkih zemalja, preko načina na koji je hrvatski jezik percipiran u ostatku bivše Jugoslavije, do prevlađujućeg kulta diletantskog amaterizma u našim društvima”.

U časopisu „Vijenac“, koji izdaje Matica Hrvatska, prigodnim tekstom o riječkoj izložbi oglasio se Tomislav Čegir i podsjetio na ulogu nezaboravnog prevodioca Nenada Brixija. Evo Čegirovog citata iz „Vijenca“:

„Za hrvatska je izdanja Alana Forda najzaslužniji velikan hrvatskoga novinarstva Nenad Brixij (1924–1984). Ne samo da je kao urednik Vjesnikovih zabavnih izdanja počeo s objavljivanjem Alana Forda, nego ga je i prevodio. A ti se prijevodi smatraju i najvišim dosegom Brixijeve karijere, usprkos činjenici da je bio urednik važnoga strip-časopisa Plavi Vjesnik kao i autor niza pripovijesti o nespretnome detektivu Timothyju Thatcheru (izvršni Mrtvacima ulaz zabranjen). Transponirajući talijanski dijalekt izvornika u domaći jezični izraz, Nenad Brixij istodobno je ostao vjeran originalu, ali je uspostavio i jedinstven, iskričav i višeslojan tekst, zasjenjujući bilo kakve druge prijevode“ – zaključuje Čegir i nastavlja:

„Leksik toga stripa postao je dijelom kolokvijalnoga, opažamo ga u filmovima i televizijskim serijalima, književnosti, glazbi, tisku ili društvenom životu. Važan je dio toga fenomena i činjenica da je prostorno smještanje radnje Alana Forda u New York, kao i kontekst komentara talijanskoga društva, istodobno postalo subverzivna prizma socijalnoga stanja socijalističke Jugoslavije. Ne samo odraz sve izraženije dekadencije nego čak i alegorija, izrazito duhovita, ali i kritički ozbiljna. Neučinkovitost i pohlepa državnoga vrha koji sebi uzima najviše, a drugima ravnopravno daje po dolar (Broj Jedan), inertnost birokracije i državnih institucija (Šef i Jeremija), lopovluk i lažni društveni sjaj (Sir Oliver), tehnološki nedostaci i vojna prošlost (Grunf), tiha oporba zbog nepravdi (Bob Rock) te naivnost i moralnost (Alan Ford). To je tek vrh složena konteksta odražena u domaćoj sredini, kontekst kvalitete izvrsnoga djela koje su rado čitali i voljeli i oni neskloni stripu“, efektno završava svoj izuzetni esej Tomislav Čegir.

Beogradsku izložbu „Alan Ford trči počasni krug“ organiziraju Muzej Jugoslavije i Institut za kulturu i obrazovanje iz Ljubljane, u suradnji s Nacionalnom galerijom Slovenije, Talijanskim institutom za kulturu u Beogradu i Jugoslovenskom kinotekom.

